

راهکارهای تحکیم نهاد خانواده

و سازوکارهای فقهی - حقوقی تضمین آن
در همسرگزینی موفق

تألیف:

سعید فرساد

دانشجوی دکتری

فقه و حقوق خصوصی

سرشناسه	:	فرساد، سعید، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	راهکارهای تحکیم نهاد خانواده و سازوکارهای فقهی حقوقی تضمین آن همسرگزینی موفق/ تالیف سعید فرساد.
مشخصات نشر	:	تهران : فکرسازان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	، ۲۷۲ ص.
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۸۸۸۴-۹۹-۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
ناشر	:	کتابنامه.
موضوع	:	خانواده‌ها
ژانر	:	خانواده‌ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	:	همسرگزینی
موضوع	:	همسرگزینی-- جنبه‌های مذهبی-- اسلام
موضوع	:	زناشویی
موضوع	:	زناشویی (اسلام)
رده بندی کنگره	:	HQ۷۲۲/ف۲۸۲٫۲ ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	:	۳۰۶۱۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۰۴۷۱

ناشر: انتشارات فکرسازان

نام کتاب: «راهکارهای تحکیم نهاد خانواده و سازوکارهای فقهی، حقوقی تضمین آن ...»

تعداد صفحه: ۲۷۲

قطع: وزیری

سال انتشار: ۱۳۹۳

نوبت انتشار: اول

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۸۴-۹۹-۹

دفتر مرکزی انتشارات: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهید وحید نظری،

کوچه شهید قدیری پلاک ۲۲، واحد ۴، تلفن: ۶۶۴۸۹۲۹۶ - ۶۶۴۸۹۲۹۷

فکس: ۶۶۶۶۰۷۶۰

سپاسگذاری:

از پشتیبانی‌ها و دلگرمی‌های پدر و مادر گرامیم، از الطاف، عنایات، حمایت‌های علمی و معنوی پیر عرفان و معرفت، حضرت آیه‌الله محمد امامی کاشانی رحمته الله علیه الشریف، اساتید و سروران ارجمندم؛ حضرت آیه‌الله آقای دکتر سیدمصطفی محقق داماد، آقای دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی، آقای دکتر سیدحسین صفایی، آقای دکتر ربیعا اسکینی، آقای دکتر عباس کریمی، آقای دکتر محمد عیسی تفرشی، از درس‌های اخلاق و زحمت‌های حضرت آیه‌الله آقای حاج شیخ عبدالمجید باقری بنایی، رحمته الله علیه الشریف از دلگرمی‌ها، پشتیبانی‌ها و بهره‌های وافر علمی و معرفتی استاد ارجمندم، سرور و مهترم، جناب آقای دکتر سید ابوالقاسم بی رحمته الله علیه الشریف، از حمایت‌های علمی و معنوی اساتید گران‌قدرم آقایان؛ دکتر سید محمدصادق موسوی حجاج الاسلام؛ دکتر محمد بهرامی خوشکار، دکتر مرتضی چیت سازیان، دکتر حسین بنی سعدی رحمته الله علیه الشریف، از درس‌های پرفایده‌ی اساتید بزرگوارم آقایان؛ دکتر علی مهاجری، دکتر سید اشتیاق، دکتر مهرداد رایجیان، دکتر عباس احمدوند و دکتر محمد اسمعیل زاده و همه‌ی اساتید گنجینه‌ی قدرتی رحمته الله علیه الشریف که ما را پروریده و شهد علوم و معارف و ایمان، در کام جان‌مان ریختند، از محبت و کسانانی که به نحوی در رشد و ارتقای علمی و معنوی ما نقش داشتند، از خواهران برادر و برادر گرامی و با اخلاصم آقای آرش فرساد، که با حمایت‌های خود در سخت‌ترین شرایط، با همه‌ی توان خویش، از من و فرزندم پشتیبانی کردند، از خواهر بزرگوارم سرکار خانم مهندس مریم فرساد و همچنین دوست گرامیم جناب آقای محمدحسن نجاری که در ویرایش و بازبینی این اثر، بنده را یاری نمودند، از فرزند با ادب و معرفتم علیرضا، از همه و همه کمال تشکر و امتنان را دارم.

شَكَرَ اللهُ تَعَالَى سَعَايَهِمْ وَ جَزَاهُمْ اللهُ تَعَالَى عَنَّا خَيْرَ الْجَزَاءِ

- حضرت بقیه الله صاحب العصر و الزمان، خلیفه الرحمان، شریک القرآن و امام الإنس و الجن روحی و ارواح العالمین لقراب مقدره الفداء.
- رهبر فرزانه‌ی نظام اسلامی حضرت آیه الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای امام الله تعالی علیه الشریف که مسأله‌ی مقابله با آسیب‌های نهاد خانواده و تحکیم آن، از مهم‌ترین دغدغه‌های ایشان است.
- پدر و مادر عزیزم که زحمات ما را کشیده، و ما را در دامن پرمهر و محبت خویش باستانی پنهان و پرمهر، پروریده، و درستکاری و ایمان به کاممان ریختند.
- ریاست شرم رسده عالی و دانشگاه‌های شهید مطهری، پدر معنوی و پیر عالم عرفان و معرفت، استاد بزرگم: حضرت آیه الله محمد امامی کاشانی دام الله تعالی فی سره الشریف متلانا للمنتابین
- اساتید بزرگم: حضرت آیه الله های دکتر سیدمصطفی محقق داماد، آقای دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی، آقای دکتر حسین سفلی، آقای دکتر ربیعا اسکینی، آقای دکتر عباس کریمی، آقای دکتر محمد حبیب فرشی، حضرت آیه الله آقای حاج شیخ عبدالمجید باقری بنایی اطال الله تعالی فی سره الشریف
- استاد بزرگوارم، سرور و مهترم حضرت استاد آقای دکتر ابوالقاسم نقیبی یدیه مراد
- استاد گران قدرم جناب آقای دکتر سید محمد صادق موسوی یدیه مراد
- اساتید بزرگوارم حضرات حجج الاسلام آقایان: دکتر محمد بهرامی، دکتر مرتضی چیت‌سازیان یدیه مراد
- اساتید بزرگوارم آقایان: دکتر علی مهاجری، دکتر وحید اشتیاق، دکتر مهرداد رایجیان و دکتر عباس احمدوند و دکتر محمد اسمعیل زاده یدیه مراد
- همه اساتید، اشخاص و دوستانی که به نحوی در یاری و تعالی ما نقش داشتند.

بخش اول: کلیات

فصل اول: شناسایی نهادهای خانواده و تکاح و تبیین کارکردها و تاریخچهی آن ۲۹

مبحث اول: شناسایی نهاد خانواده ۲۹

گفتار اول: خانواده در لغت ۲۹

بند اول: خانواده در زبان فارسی ۲۹

بند دوم: خانواده در زبان عربی ۳۱

بند سوم: خانواده در زبان انگلیسی ۳۲

گفتار دوم: خانواده و اصطلاح حقوق ۳۴

بند اول: خانواده و مسئولیت ۳۵

بند دوم: خانواده و سرپرست ۳۵

بند سوم: خانواده و گستره تربیتی ۳۵

مبحث دوم: منزلت و کارکردهای خانواده و اهمیت آن در اسلام ۳۶

گفتار اول: منزلت خانواده در اسلام ۳۶

گفتار دوم: کارکردهای خانواده ۳۷

بند اول: قانون آفرینش «خلیفه الله» ۳۷

بند دوم: قانون آرامش روانی ۳۸

بند سوم: قانون امن برآوردن نیازهای جنسی ۳۹

بند چهارم: قانون مهر و محبت ۴۳

بند پنجم: قانون تضمین بقای نسل ۴۳

بند ششم: قانون پرورش فرزندان صالح ۴۴

بند هفتم: قانون تأمین نیازهای مادی و معنوی کودکان ۴۵

بند هشتم: قانون مهر و محبت و پرورش عواطف در کودکان ۴۶

بند نهم: قانون اصلی شکل‌گیری هویت جنسی فرزندان ۴۷

گفتار سوم: جای‌گزینی کارکردهای خانواده ۴۸

۵۳	گفتار چهارم: اهمیت خانواده
۵۶	مبحث سوم: نکاح
۵۶	گفتار اول: واژه‌ی نکاح
۵۷	گفتار دوم: نکاح در اصطلاح فقه و حقوق
۵۷	بند اول: نکاح در اصطلاح فقه
۵۸	بند دوم: نکاح در اصطلاح حقوق
۵۹	گفتار سوم: اهمیت نکاح و ازدواج
۶۱	بند اول: ازدواج و آسیب‌شناسی اجتماعی اسلام
۶۱	بند دوم: ازدواج عامل کاهش بزه‌کاری و جرم
۶۱	بند سوم: ازدواج عامل استقلال اقتصادی جوانان
۶۳	گفتار چهارم: فضیلت ازدواج
۶۶	مبحث چهارم: تغییرات اجتماعی تحول و دگرگونی خانواده و ازدواج در ایران
۶۷	گفتار اول: دگرگونی‌های ازدواج و خانواده در ایران
۶۹	گفتار دوم: آسیب‌های تحولات اخیر خانواده در ایران
۷۰	بند اول: تغییر خانواده در دهه هشتاد
۷۰	بند دوم: تغییر در مناسبات و روابط خانوادگی
۷۰	بند سوم: تغییر در شیوه‌ی همسرگزینی
۷۱	بند چهارم: تغییر در نقش زن و شوهرها
۷۱	بند پنجم: تغییر در روابط والدین و فرزندان
۷۲	بند ششم: تغییر ارزش‌ها
۷۲	بند هفتم: فمینیسم
۷۳	بند هشتم: زدوده شدن قبح طلاق و گسترش روزافزون
۷۴	گفتار سوم: پیشینه‌ی حقوق خانواده در قرن اخیر
۷۷	فصل دوم: تحکیم نهاد خانواده
۷۹	مبحث اول: تحکیم نهاد خانواده در لغت و اصطلاح
۷۹	گفتار اول: بررسی واژه‌ی «تحکیم»
۸۰	گفتار دوم: تحکیم خانواده در اصطلاح
۸۲	مبحث دوم: آسیب‌شناسی زیربنایی و کلی نهاد خانواده

- ۸۵..... گفتار اول: آسیب‌شناسی کلی حقوقی نهاد خانواده
- ۸۵..... بند اول: آسیب‌شناسی کلی حقوقی - ماهوی نهاد خانواده
- ۹۰..... سازوکار اخلاقی نمودن حقوق و به ویژه حقوق خانواده
- ۹۰..... فرع اول: روش حقوقی صرف
- ۹۱..... فرع دوم: روش اخلاقی - حقوقی
- ۹۲..... بند دوم: آسیب‌شناسی کلی حقوقی - شکلی نهاد خانواده
- ۹۲..... فرع اول: تعدد مراکز قانون گذاری
- ۹۳..... فرع دوم: ناسازگاری قوانین و مقررات حقوقی
- ۹۴..... بحث سوم: انگیزه‌های تحکیم نهاد خانواده
- ۹۵..... گفتار: انگیزه‌های عمده‌ی تحکیم نهاد خانواده
- ۹۵..... بندهای انگیزش سرشت اجتماعی انسان
- ۹۵..... بند دوم: انگیزه‌ی میل به کمالات اخلاقی و انسانی
- ۹۶..... بند سوم: انگیزه‌ی انی
- ۹۷..... مبحث چهارم: اهمیت تحکیم نهاد خانواده در اسلام
- ۹۷..... گفتار اول: تلاش برای خرد و ایمانند مساهدت در راه خدا
- ۹۷..... گفتار دوم: شوهرداری نیکو، چهارم
- ۱۰۰..... گفتار سوم: ناپسندی طلاق نزد خداوند

بخش دوم: آسیب‌ها و عوامل تحکیم نهاد خانواده در دوره‌ی همسرگزینی

- ۱۰۷..... فصل اول: اهمیت همسرگزینی
- ۱۰۸..... مبحث اول: بررسی ادله‌ی فقهی
- ۱۰۹..... گفتار اول: نصوص قرآن کریم
- ۱۰۹..... آیه‌ی اول: آیه‌ی ۲۶ سوره مبارکه‌ی نور
- ۱۰۹..... آیه‌ی دوم: آیه‌ی ۳ سوره‌ی مبارکه‌ی نور
- ۱۱۱..... گفتار دوم: روایات اهل بیت (ع)
- ۱۱۲..... بند اول: دسته‌ی اول روایات
- ۱۱۲..... ۱- روایت عبدالله بن مسکان
- ۱۱۳..... ۲- روایت سکونی

۱۱۴.....	۳- روایت مرسله‌ی رسول اکرم (ص):.....
۱۱۵.....	۴- روایت مرسله‌ی دیگر:.....
۱۱۵.....	بند دوم: دسته‌ی دوم روایات.....
۱۱۶.....	گفتار سوم: دلیل عقلی بر لزوم گزینش همسر مناسب.....
۱۱۸.....	مبحث دوم: تأثیر جهان‌بینی بر همسرگزینی.....
۱۲۱.....	فصل دوم: آسیب‌های تحکیم خانواده در دوره‌ی همسرگزینی.....
۱۲۱.....	مبحث اول: آسیب‌شناسی انگیزه‌های ازدواج.....
۱۲۲.....	گفتار اول: انگیزه‌های نادرست ازدواج.....
۱۲۲.....	بند اول: فرار از مشکلات خانه‌ی پدری.....
۱۲۳.....	بند دوم: استقلال طلبی.....
۱۲۳.....	بند سوم: فرار از رنج‌های ارتباط شکست خورده.....
۱۲۳.....	بند چهارم: فشار خانواده یا جامعه برای ازدواج.....
۱۲۴.....	بند پنجم: نیاز به استقلال.....
۱۲۴.....	بند ششم: ازدواج اجباری.....
۱۲۴.....	بند هفتم: فشار غریزی جنسی.....
۱۲۵.....	بند هشتم: انگیزه‌ی اقتصادی.....
۱۲۵.....	بند نهم: انگیزه‌ی زیبایی.....
۱۲۶.....	بند دهم: انگیزه‌ی قدرت و موقعیت.....
۱۲۶.....	بند یازدهم: احساس گناه.....
۱۲۷.....	بند دوازدهم: انگیزه‌های درمانی.....
۱۲۸.....	بند سیزدهم: انگیزه‌ی تغییر مذهب یا دین.....
۱۲۹.....	مبحث دوم: آسیب‌شناسی همسرگزینی و نقش آن در سلامت و فروپاشی نهاد خانواده.....
۱۳۰.....	گفتار اول: آسیب‌شناسی مشکلات روانی درمان‌ناپذیر در ازدواج.....
۱۳۰.....	بند اول: اختلالات شخصیتی.....
۱۳۲.....	بند دوم: کنترل‌گری.....
۱۳۳.....	بند سوم: ناتوانی در ابراز عواطف و احساسات.....
۱۳۳.....	بند چهارم: بدخلقی.....

بند پنجم: اختلالات جنسی	۱۳۵
فرع اول: اعتیاد جنسی	۱۳۵
فرع دوم: اختلالات کُشی جنسی	۱۳۵
فرع سوم: انحرافات جنسی	۱۳۶
بند ششم: بی‌مسئولیتی	۱۳۶
بند هفتم: پایین بودن بهره‌ی عقلی و هوشی	۱۳۷
بند هشتم: جنون	۱۳۷
تک فرع: اقسام جنون	۱۳۸
جزء اول: جنون اِطباقی	۱۳۸
جزء دوم: جنون اُدواری	۱۳۸
سازوکارهای حقوقی کوتاه‌مدت برای تشخیص مشکلات روانی درمان‌ناپذیر	۱۴۰
سازوکارهای حقوقی بلندمدت برای تشخیص مشکلات روانی درمان‌ناپذیر	۱۴۰
گفتار دوم: مشکلات روانی درمان‌پذیر	۱۴۱
بند اول: عدم بلوغ فکری	۱۴۲
بند دوم: عدم التیام از روابط پیشین	۱۴۲
سازوکارهای حقوقی کوتاه‌مدت برای تشخیص مشکلات روانی درمان‌پذیر	۱۴۳
سازوکارهای حقوقی بلندمدت برای تشخیص مشکلات روانی درمان‌پذیر	۱۴۳
بند سوم: اعتیاد به مواد مخدر	۱۴۳
سازوکارهای حقوقی تشخیص و درمان اعتیاد و الکلیسم	۱۴۶
گفتار سوم: آسیب‌شناسی مشکلات خانوادگی	۱۴۷
بند اول: ناسازگاری خانوادگی پدری	۱۴۷
بند دوم: إکراه و مصلحت	۱۴۷
بند سوم: عدم کفویت	۱۴۸
گفتار چهارم: آسیب‌شناسی مشکلات جسمی	۱۴۹
بند اول: عیوب و بیماری‌های بی‌درمان یا سخت‌درمان	۱۴۹
فرع اول: عیوب و بیماری‌های زنان	۱۴۹
جزء اول: قَرَن	۱۵۰

۱۵۰	جزء دوم: جذام
۱۵۱	جزء سوم: برص
۱۵۱	جزء چهارم: إفضاء
۱۵۱	جزء پنجم: إقعاد
۱۵۱	جزء ششم: نابینایی از هر دو چشم
۱۵۱	فرع دوم: عیوب و بیماری‌های مردان
۱۵۲	جزء اول: عَنَن
۱۵۲	جزء دوم: خَضاء
۱۵۳	جزء سوم: مقطوع بودن آلت تناسلی
۱۵۳	حدیث پنجم: بیماری‌های حاد نوظهور
۱۵۵	زکوة ای حقوقی تشخیص بیماری‌های جسمی حاد
۱۵۶	احیاء: احیاء حیات احتیاط
۱۵۶	بند دوم: عدم تناسل
۱۵۶	بند سوم: ازدواج در سن دوازده سالگی
۱۵۷	بند چهارم: ازدواج با پیرزن
۱۵۷	بند پنجم: سردی مزاج
۱۵۷	گفتار پنجم: آسیب‌های اخلاقی
۱۵۸	بند اول: عشق‌های سطحی
۱۵۹	بند دوم: دوستی با جنس مخالف
۱۶۰	بند سوم: داشتن روابط جنسی آزاد
۱۶۱	بند چهارم: بدبینی و غیرت نابه‌جا
۱۶۱	بند پنجم: بدزبانی
۱۶۱	بند ششم: دیگر صفات ناپسند زن
۱۶۳	فصل سوم: عوامل تحکیم نهاد خانواده در دوره‌ی همسرگزینی
۱۶۴	مبحث اول: انگیزه‌های درست ازدواج و قاعده‌ی همان‌همسری
۱۶۴	گفتار اول: انگیزه‌های درست ازدواج
۱۶۴	بند اول: شریک زندگی

- بند دوم: ارضای نیازها عاطفی ۱۶۵
- بند سوم: رشد و تعالی ۱۶۶
- بند چهارم: شریک جنسی ۱۶۶
- بند پنجم: والد شدن ۱۶۷
- گفتار دوم: کفویت یا قاعده‌ی همسان همسری** ۱۶۷
- مبحث دوم: ملاک‌های گزینش همسر از منظر اسلام** ۱۷۰
- گفتار اول: ملاک‌های دینی** ۱۷۰
- بند اول: ایمان و دینداری ۱۷۱
- نکته‌ی مهم: نماز پیش از اقدام به همسرگزینی ۱۷۲
- بند دوم: باورهای دینی مستحکم ۱۷۵
- بند سوم: تقوا و خشوع ۱۷۵
- بند چهارم: عفت و پاکدامنی ۱۷۶
- بند پنجم: سب و پرهیز از جلب توجه نامحرمان ۱۷۷
- بند ششم: امانت‌داری ۱۷۸
- گفتار دوم: ملاک‌های اخلاقی** ۱۷۹
- بند اول: حُسن خُلُق ۱۷۹
- بند دوم: فروتنی در برابر همسر ۱۸۴
- بند سوم: سهل‌گیری و نرم‌خویی ۱۸۵
- بند چهارم: اهل یاری همسر ۱۸۶
- تبصره: تأملی در تکالیف بانوان در خانواده ۱۸۷
- دلیل اول: آیه‌ی ۲۲۸ بقره ۱۸۷
- دلیل دوم: روایت تقسیم کار پیامبر اکرم (ص) ۱۸۸
- دلیل سوم: روایت امیر مؤمنان علی (ع) ۱۸۹
- دلیل چهارم: دلیل عقلی ۱۸۹
- دلیل پنجم: سیره‌ی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) ۱۹۰
- اشکال: ۱۹۱
- جواب: ۱۹۱

۱۹۳	بند پنجم: صبر و بردباری در مشکلات
۱۹۴	بند ششم: گشاده‌دستی و دوری از بخل
۱۹۴	بند هفتم: دیگر صفات اخلاقی
۱۹۵	گفتار سوم: ملاک‌های روان‌شناختی
۱۹۵	بند اول: سلامت روانی و تناسب روان‌شناختی
۱۹۶	سازوکارهای حقوقی تشخیص تیپ‌های شخصیتی ناسازگار پیش از ازدواج
۱۹۶	بند دوم: عقل و هوش
۱۹۷	بند سوم: مهرورزی
۱۹۸	گفتار چهارم: ملاک‌های خانوادگی
۱۹۸	بند اول: اصالت خانوادگی
۲۰۱	بند دوم: تربیت‌مندی در خانواده‌ی پدری
۲۰۲	بند سوم: روابط مناسب با خانواده‌ی پدری
۲۰۳	نکته‌ی مهم: نقش والدین در همسرگزینی و تحکیم خانواده
۲۰۴	گفتار پنجم: ملاک‌های جسمی
۲۰۴	بند اول: سلامت جسمی
۲۰۵	بند دوم: تناسب مزاج
۲۰۶	بند سوم: توانایی باروری
۲۰۷	بند چهارم: بکارت و دوشیزگی
۲۰۸	بند پنجم: جذابیت‌های جسمی
۲۰۸	فرع اول: زیبایی چهره
۲۰۹	نکته: زیبایی مرد
۲۰۹	فرع دوم: خوش‌قامتی
۲۰۹	فرع سوم: بلندقامتی
۲۱۰	فرع چهارم: زیبایی و درشتی چشمان
۲۱۰	فرع پنجم: نژاد و رنگ پوست
۲۱۱	فرع ششم: زیبایی گیسوان
۲۱۱	بند ششم: تناسب سنی
۲۱۳	گفتار ششم: ملاک‌های اجتماعی

۲۱۳	بند اول: تناسب فرهنگی
۲۱۳	بند دوم: طبقه‌ی اجتماعی
۲۱۵	بند سوم: خویشاوندی در ازدواج
۲۱۶	گفتار هفتم: ملاک‌های اقتصادی
۲۱۶	بند اول: توانایی اقتصادی برای تشکیل خانواده و اداره‌ی آن
۲۱۷	دلیل اول: اجماع
۲۱۷	دلیل دوم: روایت مرسله‌ی ابان
۲۱۷	دلیل سوم: روایت معاویه
۲۱۸	دلیل چهارم: ضرری بودن اعسار
۲۱۸	دلیل پنجم: غسر و خرج
۲۱۸	دلیل ششم: نقص بودن ناداری
۲۱۸	دلیل هفتم: نفقہ برام خانواده
۲۲۰	بند دوم: اشتغال به سبب لال
۲۲۳	بند سوم: زهد و پارا
۲۲۴	بند چهارم: قناعت زن
۲۲۷	بند پنجم: پایین بودن میزان مهریه
۲۲۸	مبحث سوم: اولویت‌بندی ملاک‌های مختلف
۲۲۸	گفتار اول: ملاک‌های ضروری و مطلق
۲۲۹	بند اول: ایمان
۲۳۱	بند دوم: تقوا
۲۳۱	بند سوم: عفت و پاکدامنی
۲۳۲	بند چهارم: عدم اعتیاد و الکلیسم
۲۳۳	بند پنجم: حُسن خُلق
۲۳۳	بند ششم: سلامت جسمانی و روانی
۲۳۴	سازوکارهای حقوقی پیش‌گیری از تولد کودکان مبتلا به بیماری‌های سخت و درمان‌ناپذیر
۲۳۵	بند هفتم: فرزندآوری
۲۳۶	گفتار دوم: ملاک‌های نسبی

۲۳۸	مبحث چهارم: تطبیق ملاک‌ها بر همسر مناسب
۲۳۸	گفتار اول: بهره‌گیری از متخصصان و مشاوران
۲۴۱	گفتار دوم: تحقیق
۲۴۱	بند اول: زمان تحقیق
۲۴۲	بند دوم: مکان‌ها و اشخاص مورد تحقیق
۲۴۳	بند سوم: خصوصیات مُحَقِّق
۲۴۴	سازوکار حقوقی برای تشکیل گروه تحقیق کارآزموده برای گزینش همسر
۲۴۴	بند چهارم: شیوه‌ی تحقیق
۲۴۴	نکته‌ی مهم: وجوب غیبت در تحقیق
۲۴۶	بند پنجم: موضوع و سؤالات تحقیق
۲۴۸	گفتار سوم: خواستگاری و دیدار دختر و پسر
۲۵۶	نتایج و پیشنهادها
۲۵۹	فهرست منابع و مآخذ

امروزه مایهٔ شکال ازدواج و پیامدهای اجتماعی آن در خانواده و جامعه، و به طور کلی، الگوی سبک زندگی و نظام خانواده، ازدواج‌های ناموفق و طلاق‌های زود هنگام، و بالا رفتن رقبه‌ها برای آغاز زندگی مشترک، تغییر در نگرش افراد و انتظاراتی که از زندگی مشترک دارند، خانواده‌ها را دچار مشکلات جدی کرده است. خانواده‌ها ستون‌های اصلی و جامع انسانی هستند. پویایی و استواری خانواده‌ها، نیازمند دانش‌های الهی و انسانی، مهارت‌ها، بهره‌مندی از تجارب بزرگترها، مشاورین و متخصصان علوم مشاوره، روانشناسی می‌باشد. به جرأت می‌توان گفت که گزینش همسر، مهم‌ترین و اساسی‌ترین ظرفیت را در وارد آمدن آسیب‌ها، و دستیابی به عوامل سازوکارهای تحکیم خانواده را داراست؛ چون وقتی گزینشی نامناسب صورت می‌گیرد، و بنایی ناسازگار و بیمار گذاشته می‌شود، در بسیاری از موارد، تلاش برای تحکیم چنین نهادی، سودمند نبوده، و چه‌بسا اثرات زیان‌باری نیز به همراه دارد. بنابراین با کمک این مؤلفه‌ها، می‌توان خانواده‌ای پایدار و پویا را پی‌ریزی کرد.

از جمله‌ی پرسش‌هایی که افزایش آمار طلاق و سستی روزافزون ثبات و استحکام نهاد خانواده در عصر حاضر مطرح می‌کند، عبارت است از اینکه فقه امامیه

و حقوق ایران نسبت به تحکیم یا ترزلزل نهاد خانواده چه رویکردی دارد؟ و اگر نظر به بایستگی و اهمیت تحکیم نهاد خانواده و جلوگیری از سستی این نهاد دارد، چه مسائلی را به عنوان علت‌های تضعیف، سستی و از هم پاشیدگی آن شناسایی کرده است؟ چه عواملی را به منظور تحکیم خانواده مورد شناسایی قرار داده است؟ آیا در وضع احکام شرعی، قوانین و مقررات، برای تأمین این مهم، سازوکارهایی را ارایه کرده است یا نه؟ و اگر پاسخ مثبت است، آن سازوکارها کدامند؟ و آیا سازوکارهای موجود کافی است یا نه؟ و اگر این سازوکارها نسبت به مسائل مستحدثه کافی نیست، آیا با توجه به مقتضیات زمان، فقه امامیه و حقوق ایران، قابلیت روزآمدی و افزوده شدن بر مبنای آن را دارد یا نه؟ و اگر چنین قابلیت‌هایی وجود دارد، از گذر چه روش‌هایی و منابع به چه منابعی امکان‌پذیر است؟ آیا می‌توان علاوه بر منابع اسلامی از دستاوردهای سایر ادیان، مذاهب، نظامهای مختلف حقوقی، دانش روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، و ... به طور کلی همه‌ی دستاوردهای الهی و بشری مرتبط، بهره جست؟

افزایش آمار طلاق، و سستی رون استحكام و ناپایداری خانواده‌ها، یکی از مهم‌ترین چالش‌های جوامع انسانی، از دوران پیشامدرنیسم به این سو است. هر اندازه که جوامع بشری، به رسانه‌های گروهی برون مرتد و تفرسی بی‌رویه پیدا می‌کنند به همان اندازه نیز دچار آسیب‌های ویران‌گر نهاد خانواده می‌شوند. جامعه‌ی ایرانی نیز، از این قاعده، مُستثنا نیست. سستی و فروپاشی نهاد خانواده، از مهم‌ترین دغدغه‌های رهبر معظم انقلاب، حضرت آیه‌الله العظمی خامنه‌ای (مد ظله العالی)، متفکران و اندیشمندان دلسوز جامعه‌ی ایرانی، است. این مسأله، آسیب‌های سخت و جبران‌ناپذیری را به افراد جامعه و حکومت اسلامی، در عرصه‌های داخلی بین‌المللی وارد می‌کند. در عرصه‌ی داخلی، اعضای خانواده‌های طلاق و یا سست بنیان، به جای صرف نیروها و توان‌مندی‌های خویش در تعالی مادی و معنوی خو

و اعضای خانواده، صرفِ مقابله و ترمیمِ تبعاتِ سنگین و کمرشکنِ سستی یا انحلال خانواده می‌نمایند. این مسأله موجب ضعف کارکردهای فردی و اجتماعی افراد جامعه گشته و در نهایت، موجب اختلال در کارکردهای حکومت اسلامی در عرصه‌ی داخلی می‌گردد. جامعه‌ای که در داخل دچار مشکلات حاد باشد، در عرصه‌ی بین‌المللی نیز در معرض آسیب‌های فراوان قرار گرفته و جایگاه مناسب خورش را در نزد ملت‌ها و سیاست‌مداران جهانی از دست خواهد داد. دانشمندان علوم سیاسی معتقدند که سیاست خارجی هر کشور، انعکاس سیاست داخلی آن کشور است.

با توجه به آسیب‌های موجود و سستی و انحلال روزافزون نهاد خانواده در جوامع بشری و به خصوص در ایران، تحقیق و مطالعه درباره‌ی آسیب‌شناسی خانواده و شناسایی و تبیین سبب‌ها و عوامل تحکیم آن، از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. ولی از آنجا که اولاً: گستره‌ی موضوع، وسعت زیادی دارد، و ثانیاً: دوره‌ی همسرگزینی، در پیش‌گیری از تشکیل خانواده‌های بیمار و مشکل‌زا از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بوده، و بیشترین ظرفیت ارائه‌ی سازوکارهای اساسی تحکیم خانواده را داراست، لذا ضرورت بسیار زیادی در مطالعه‌ی دوره‌ی همسرگزینی احساس می‌شود.

با جستجوهای انجام شده در منابع موجود کتابخانه مجلس شورای اسلامی و همچنین کتابخانه‌های اینترنتی، بانک نشریات و مجلات، از جمله پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، مرکز تحقیقات مجلس شورای اسلامی، سایت‌های اینترنتی مجلات تخصصی نور، آدینه‌بوک، مرکز تحقیقات صدا و سیما و پایگاه‌های علمی و پژوهشی کشور و دیگر مراکز علمی - تخصصی الکترونیکی، در زمینه‌ی سازوکارهای تحکیم نهاد خانواده از منظر فقه امامیه و حقوق ایران، دو عنوان پایان‌نامه‌ی مرتبط با این موضوع به دست آمد؛ نخستین پایان‌نامه با عنوان «مبانی فقهی استحکام خانواده

در فقه امامیه و جایگاه قانونی آن در حقوق مدنی» می‌باشد، که توسط آقای حسین زیدری در دانشگاه قم دفاع شده است. پایان‌نامه‌ی دوم با عنوان؛ «بررسی فقهی حقوقی ماده ۱۱۰۴ قانون مدنی و تأثیر آن در استحکام مبانی خانواده» است، که توسط خانم معصومه میرزایی در دانشگاه آزاد واحد تهران شمال دفاع شده است.

پژوهش‌های یاد شده، اولاً: به بررسی آسیب‌ها، عوامل و سازوکارهای تحکیم نهاد خانواده در دوره‌ی پیش از عقد پرداخته‌اند، در حالی که مهم‌ترین آسیب‌ها و علل سستی و تنزل نهاد خانواده، در دوره‌ی همسرگزینی است؛ و همسرگزینی ناموفق می‌تواند ریشه‌بخش اعظم و ترمیم‌ناپذیر ناکامی‌های زندگی زناشویی باشد. بنابراین بزرگ‌ترین آسیب‌ها و کلیدی‌ترین و مؤثرترین سازوکارها و عوامل استحکام نهاد خانواده را بایستی در دوره‌ی همسرگزینی جستجو کرد. ثانیاً: این پژوهش‌ها، در حوزه‌ی تحقیق خویش نیز جرم مع آوری مطالب و نتیجه‌های خارج از موضوع کاری نکرده‌اند. ثالثاً: نگاه آسیب‌شناختی و کلان نیز نداشته‌اند. با توجه به پیشینه‌ی مذکور، ضرورت تحقیق در زمینه‌ی تناسبات آسیب‌ها، عوامل، و سازوکارهای فقهی و حقوقی تحکیم خانواده، در دوره‌ی پیش از عقد روشن می‌شود.

تزلزل روز افزون نهاد خانواده در جامعه‌ی ایران، آن پرسش را در اذهان ایجاد می‌کند که: از منظر فقه امامیه و حقوق ایران، چه آسیب‌هایی در دوره‌ی پیش از عقد، نهاد خانواده را تهدید می‌نماید؟ در رابطه با تحکیم نهاد خانواده از منظر فقه امامیه و حقوق ایران، در دوره‌ی پیش از عقد، چه سازوکارهایی وجود دارد؟ خانواده و استحکام آن، نزد فقه امامیه و حقوق ایران از چه جایگاهی برخوردار است؟

نارسایی‌های قانونی، تعارض برخی از قوانین، عاری بودن حقوق خانواده از رویکرد اخلاقی، و داشتن رویکرد حقوقی محض، تعدد مراکز قاعده‌سازی، دسترسی بی‌رویه به رسانه‌های گروهی برون‌مرزی، تهاجم فرهنگی، بی‌توجهی به

ایمان، عدم کفویت، مشکلات جسمی و روحی داوطلبان ازدواج، نبود سازوکارهای حقوقی برای تضمین بهره‌گیری از آزمایشات جامع تشخیص اعتیاد، آزمایشات تشخیص سلامت از بیماری‌های حادّ نوظهور و همچنین مشاوره و روانسنجی، شناسایی و تشخیص مشکلات روانی در گزینش مناسب همسر، از جمله آسیب‌هایی است که موجب می‌شود ساختارهای خانوادگی سست‌بنیانی شکل گیرد. پیش‌بینی قوانین مناسب، ایجاد هماهنگی میان قوانین متعارض و مراکز قانونگذاری خانواده، اصلاح قوانین حقوقی صیرف و دادن جنبه‌ی اخلاقی و معنوی به آنها، چنانکه در ماده ۱۰۰۰ پیش نویس قانون اساسی مورد توجه قرار گرفته است، مقابله‌ی مناسب با تهاجم فرهنگی و استرسی بی‌رویه به رسانه‌های گروهی بیرون مرزی، مقرر نمودن قوانینی به منظور بالا بردن میزان موفقیت همسرگزینی همچون؛ مقررات تضمین آگاهی بخشی به داوطلبان ازدواج درباره‌ی معیارهای همسرگزینی موفق، مقررات و تدابیر مناسب جهت تشکیل مرز مشاوره و سلامت در امر ازدواج و همسرگزینی، لزوم ارائه‌ی گواهی سلامتی روانی و روانی در دوره‌ی پیش از عقد و نیز تشکیل شناسنامه‌ی سلامت جسمی و روانی، از جمله سازوکارهای تحکیم نهاد خانواده، از منظر فقه امامیه و حقوق ایران به شمار می‌رود.

از جمله اهدافی در این کتاب دنبال می‌شود عبارتند از: تبیین ماهیت نهاد خانواده از منظر فقه امامیه و حقوق ایران، تبیین مقاصد و کارکردهای خانواده از منظر شریعت اسلام، اهمیت و انگیزه‌های تحکیم خانواده، آسیب‌شناسی و تبیین علل سست شدن و از هم پاشیدن نهاد خانواده در دوره‌ی همسرگزینی شناسایی عوامل تحکیم نهاد خانواده در دوره‌ی یاد شده، ارائه‌ی پیشنهادات و سازوکارهای فقهی و حقوقی روزآمد به منظور مقابله با آسیب‌ها و تضمین عوامل تحکیم خانواده در دوره همسرگزینی، با عنایت به قابلیت و لزوم زمان‌شناسی فقه امامیه و حقوق ایران و با توجه به مقتضیات زمان. نوع تحقیق حاضر، بنیادی - کاربردی، روش بررسی و

پاسخ به سؤالات، توصیفی - تحلیلی، روش جمع آوری داده‌ها، استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات کتابخانه‌ای است.

کتابی که پیش رو دارید، در صورتی که مطالب و آثار سودمندی داشته باشد، حاصل الطاف و عنایات خداوند متعال، در قالب آیات قرآن کریم، روایات ارزشمند پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام و اشعار و صحابه‌ی عظیم علیهم السلام، روایان احادیث، اولیای الهی، عالمان ربانی، عارفان وارسته و حاصل حکمت فقیهان و حقوق‌دانان علیهم السلام در طول تاریخ و همچنین اساتید بزرگ و برکوارم و نیز زحمات پدر و مادر دلسوز و ارزش‌مدار، خواهران و برادری بی‌نظیر، و دلکرم و جود فرزندی مهربان و با ادب و معرفتی معصوم گونه است.

در نگارش این کتاب، بحث‌های سودمند جناب حجة الاسلام آقای دکتر حسین دهنوی در برنامه «وزیر» «گلبرگ» و همچنین کتاب «گلبرگ زندگی» نوشته‌ی ایشان، کتاب ارزشمند «آموش‌های پیش از ازدواج» نوشته‌ی آقای دکتر مهدی میرمحمد صادقی، مقاله‌ی پرور «هستارگینی در اندیشه‌ی دینی» نوشته‌ی جناب آقای دکتر محمدرضا سالاری‌فر، مقاله‌ی پرمحتوای «معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه اسلام» نوشته‌ی حجة الاسلام آقای مهدی حسین خانی نائینی، الهام بخش من بوده، و در پی‌ریزی شالوده‌ی این کتاب، نفس بر من داشته است، هر چند در متن کتاب، ارجاعات کمتری به این آثار ارزشمند، داده شده است. بلی کتاب حاضر در واقع به آن عزیزان تعلق دارد. بنابراین در اینجا از آن بزرگواران تشکر کرده و بر خود فرض می‌دانم از درگاه خداوند متعال توفیقات روزافزون و جود و صفی را که در خور رحمت بی‌کران حضرت احدیت است، برای آن بزرگواران مسألت نمایم عاجزانه از درگاه زیبای بی‌مثال، تمنا دارم که به حق محمد و آل محمد صلی الله علیه و آله و برای آن بزرگواران، و همه‌ی عزیزانی که عمر خویش را وقف بندگی و خدمت‌رسانی به بندگان و آفریدگان خداوند متعال کرده‌اند، و نیز این بنده‌ی ناچیز

توفیق بزرگ‌ترین خدمت‌گذاری‌ها را به اسلام عزیز، نظام اسلامی، مسلمانان، جهان بشریت و همه‌ی ذرات هستی، عطا فرماید.

این کتاب در واقع پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد بنده، در دانشگاه شهید مطهری^۱ تهران می‌باشد، که به راهنمایی جناب حجة الاسلام آقای دکتر مرتضیٰ چیت‌سازیان و به مشاوره‌ی اساتید گرامی؛ حجة الاسلام آقای دکتر محمد بهرامی خوشکار و سرور بزرگوارم جناب آقای دکتر سیدابوالقاسم نقیبی، در شهریور سال ۱۳۹۲ د فتری شمسی دفاع شده است. در این میان راهنمایی‌ها، دلگرمی‌ها و زحمات استاد دانشمند و روشن ضمیرم؛ جناب آقای دکتر سیدابوالقاسم نقیبی بسیار کارساز و راه‌گشا بوده است. بنابراین جا دارد که از ایشان تشکری ویژه داشته باشم. از سرور بزرگوارم؛ استاد بزرگوارم، حقوق ایران و افتخار میهن اسلامی، جناب استاد، آقای دکتر علی مهاجری که افشاگر و شاگردی ایشان را دارم، تشکر فراوان دارم که بر این کمترین میثت نهاده، و پایان‌نامه‌ام را با دلف و کرم خویش، مطالعه نمودند، و مرا نسبت به چاپ آن تشویق نموده و سود به چاپ آن اقدام کردند. از خداوند متعال، بزرگ‌ترین عنایات و الطاف ویژه را بر این دو بزرگوار و همچنین دیگر اساتید ارجمندم تَمَنَّا دارم.

بی‌تردید اثر حاضر عیب‌ها، خطاها و نقص‌های فراوان دارد، که همه‌ی آنها ناشی از قصور و جهل و نقص این کمترین بنده‌ی خداوند متعال است، که فرمود: «مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ» (نساء: ۷۸)؛

«این همه گفتیم لیک اندر بسیج بسی عنایات خدا هم هیچ

بی‌عنایات حق و خاصان حق گرم‌لک باشد سیاهستش ورق»

(مولانا)